

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**مطالعه تطبیقی شرایط و موانع نکاح
در حقوق ایران و فقه شافعیه
«مطالعه تطبیقی»**

حسین مریدی فر

دانشجوی دکتری حقوق خصوصی

وکیل پایه یک دادگستری

سرشناسه	: مریدی فر، حسین، ۱۳۶۴ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: مطالعه تطبیقی شرایط و موانع نکاح در حقوق ایران و فقه شافعی "مطالعه تطبیقی" / حسین مریدی فر
مشخصات نشر	: تهران: خرسندی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۹۶ ص.
شابک	: 978-600-114-249-9
وضعیت فهرست‌رسی	: فیبا
موضوع	: زناشویی -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: زناشویی (فقه شافعی)
موضوع	: حقوق تطبیقی
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۲م ۶۴۵/۶ KMH۵۴۲
رده‌بندی دیویی	: ۳۴۶/۵۵۰۱۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۹۹۳۵۹

انتشارات خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و علوم سیاسی
 تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - بامین تراز خیابان لبافی‌نژاد
 کوچه مینا - پلاک ۱۰

تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۵ - ۶۶۴۹۰۵۸۴

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: WWW.Khorsandypub.com

مطالعه تطبیقی شرایط و موانع نکاح در حقوق ایران و فقه شافعی

«مطالعه تطبیقی»

تألیف: حسین مریدی فر

چاپ اول - ۱۳۹۲

تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۴۰,۰۰۰ ریال

شابک: ۹-۲۴۹-۱۱۴-۶۰۰-۹۷۸ ISBN: 978-600-114-249-9

سرآغاز

باید گفت که در مهم و بنیادی بودن نکاح و اینکه بنیان و ستون‌های اصلی یک جامعه نکاح به صورت صحیح آن است؛ بحثی نیست. از قدیم الایام در بین تمامی فرق و گروهها چه قبل از اسلام و چه بعد از اسلام به این مقوله اهمیت خاصی داده شده است.

موضوع کتاب ناظر است به حقوق ایران و فقه شافعیه با توجه به منابع موجود به صورت تطبیقی؛ البته اشاراتی به دیگر فرق اسلامی نیز خواهیم داشت. در این بین به تحلیل داده‌های گردآوری شده نیز خواهیم پرداخت و موارد اختلاف و اشتراک را به صورتی دسته‌بندی شده و منظم بیان خواهیم کرد.

با توجه به اهمیت نکاح در دین بین اسلام حقوقدانان و فقها بیشتر از هر موضوع دیگری به آن پرداخته‌اند مثلاً در حقوق ایران آقای دکتر کاتوزیان در دو جلد به مطالعه نکاح پرداخته‌اند که بیشتر حول حقوق ایران و فقه امامیه و گاه‌آنها منابع دیگر نیز مدنظر ایشان بوده است یا آقای دکتر یوسف قرضاوی نیز در دیدگاه‌های فقهی معاصر به این امر از دیدگاه فقه اهل تسنن به مسئله پرداخته‌اند بدون آنکه تطبیقی در تالیف ایشان صورت گرفته باشد.

بدلیل اینکه عده‌ی کثیری از ایرانیان عزیز از مذهب امام شافعی «رض» پیروی می‌نمایند؛ این کتاب می‌تواند منبعی برای استفاده هر دو دسته قرار گیرد. به همین دلیل موضوع مذکور برای نگارش انتخاب شده است. لازم است که به قانون اجازه احوال شخصیه ایرانیان غیرشیعیان نیز اشاره‌ای داشته باشیم:

«ماده واحده- نسبت به احوال شخصیه و حقوق ارثیه و وصیت ایرانیان غیرشیعه که مذهب آنان به رسمیت شناخته شده، محاکم باید قواعد و عادات مسلمة متداوله در مذهب آنان را، جز در مواردی که مقررات راجع به انتظامات عمومی باشد، بطریق ذیل رعایت نمایند:

۱. در مسائل مربوط به نکاح و طلاق، عادات و قواعد مسلمة متداوله در مذهبی که شوهر پیرو آن است.

۲. در مسائل مربوط به ارث و وصیت، عادات و قواعد مسلمة متداوله در مذهب متوفی.

۳. در مسائیل مربوط به فرزند خواندگی، عادات و قواعد مسلمة متداوله در مذهبی که پدر خوانده یا مادرخوانده پیرو آنست.»

تقسیم‌بندی مطالب نیز بدین نحو خواهد بود. در بخش اول به شرایط و ارکان نکاح از دیدگاه حقوق ایران و فقه شافعیه با مطالعه‌ی تطبیقی می‌پردازیم که شامل مباحثی از قبیل صیغه، اختلاف جنسیت، وجود شاهد، ولی و در آخر اشاره‌ای هم به ثبت ازدواج خواهیم داشت. بخش دوم را به موانع نکاح با مطالعه‌ی تطبیقی اختصاص خواهیم داد و به موانع موقت و ابدی و همچنین موانع مذکور در حقوق ایران مختصاً و فقه شافعیه مختصاً، خواهیم پرداخت. هرچند مؤلف سعی خود را در جمع‌آوری مطالب دو گروه، نموده است ولی از عموم محققین و پژوهشگران خواهانیم که با بذل توجه خود و نقد این تألیف حقیر را در تصحیح مطالب یاری رسانند.

حسین مریدی فر

زمستان - ۱۳۹۰

بخش اول: ارکان و شرایط نکاح با مطالعه تطبیقی در حقوق ایران و فقه شافعیه	
کتاب اول: ارکان و شرایط صحت نکاح با مطالعه تطبیقی در حقوق ایران و فقه شافعیه	۱۳
فصل اول: صیغه	۱۳
مبحث اول: ایجاب و قبول	۱۴
مبحث دوم: صیغه عقد بغیر زبان عربی	۱۴
مبحث سوم: معاطام	۱۶
مبحث چهارم: توالی بین ایجاب و قبول	۱۷
مبحث پنجم: عقد ازدواج با نوشتن	۱۷
مبحث ششم: ازدواج لال	۱۸
مبحث هفتم: نکاح معلق نباشد	۱۹
مبحث هشتم: وکالت در ازدواج	۲۰
مبحث نهم: نکاح فضولی	۲۳
مبحث دهم: نکاح اکراهی	۲۴
فصل دوم: اختلاف در جنس	۲۷
مبحث اول: زوجه	۲۷
مبحث دوم: زوج	۲۷
مبحث سوم: خنثی	۲۸
فصل سوم: ولایت در ازدواج	۲۹
مبحث اول: تعریف ولایت	۲۹
گفتار اول: تعریف لغوی:	۲۹
گفتار دوم: تعریف فقهی - حقوقی:	۲۹
مبحث دوم: فلسفه ولایت	۳۰
مبحث سوم: انواع ولایت	۳۰
گفتار اول: ولایت اجبار	۳۰
گفتار دوم: ولایت اختیار	۳۲

- ۳۲..... میبحث چهارم: وجود ولی در عقد ازدواج واجب است یا خیر؟
- ۳۲..... گفتار اول: سن بلوغ
- ۳۳..... گفتار دوم: نکاح پیش از سن بلوغ
- ۳۴..... گفتار سوم: نکاح دختر باکره‌ای که به سن بلوغ رسیده است
- ۳۵..... بند اول: نظریه اشتراک
- ۳۶..... بند دوم: نظریه استقلال دختر بالغ
- ۳۷..... بند سوم: نظریه وجوب وجود ولی در عقد ازدواج
- ۳۸..... میبحث پنجم: شرایط ولی
- ۳۹..... گفتار اول: مسلمان بودن
- ۳۹..... گفتار دوم: بالغ بودن
- ۳۹..... گفتار سوم: عاقل بودن
- ۳۹..... گفتار چهارم: عادل بودن
- ۴۰..... گفتار پنجم: نبودن در حال احرام
- ۴۰..... گفتار ششم: رشد و عدم سفاهت
- ۴۰..... گفتار هفتم: ذکور بودن
- ۴۱..... میبحث ششم: غُضَلِ ولی
- ۴۱..... میبحث هفتم: غیبت ولی
- ۴۲..... میبحث هشتم: حکم ازدواج بدون إذن ولی
- ۴۶..... میبحث نهم: ازدواج مجنون و سفیه
- ۴۶..... گفتار اول: ازدواج مجنون
- ۴۷..... گفتار دوم: ازدواج سفیه
- ۴۹..... فصل چهارم: دو نفر گواه در عقد ازدواج
- ۴۹..... میبحث اول: فلسفه این امر
- ۵۰..... میبحث دوم: وجوب گواه در عقد ازدواج
- ۵۱..... میبحث سوم: شرایط گواهان
- ۵۱..... گفتار اول: مسلمان بودن گواهان
- ۵۱..... گفتار دوم: کامل بودن گواهان «عقل و بلوغ»
- ۵۱..... گفتار سوم: عدالت گواهان اگر چه ظاهری باشد

۵۲	مبحث چهارم: شنوا و بینا بودن گواهان
۵۲	مبحث پنجم: مذکریا مؤنث بودن گواهان
۵۳	فصل پنجم: ثبت ازدواج
۵۳	مبحث اول: اجباری نمودن ثبت ازدواج
۵۵	مبحث دوم: تشریفات ثبت نکاح
۵۵	گفتار اول: به همراه داشتن شناسنامه و کارت ملی
۵۶	گفتار دوم: گواهینامه سلامت
۵۶	گفتار سوم: واکس کزاز
۵۶	گفتار چهارم: الزام به آزمایش تشخیص ناقلین تالاسمی

بخش دوم: موانع نکاح با مطالعه‌ی تطبیقی در حقوق ایران و فقه شافعیه

۵۹	فصل اول: موانع مطلق که حرمت ابدی و ممانعت‌های همیشگی نیز گفته می‌شود.
۶۰	مبحث اول: نسب
۶۱	مبحث دوم: مصاهره «سبب»
۶۳	مبحث سوم: رضاع
۶۶	مبحث چهارم: لعان
۶۹	فصل دوم: موانع نسبی که حرمت موقت نیز گفته می‌شود.
۶۹	مبحث اول: تعدد زوجات که همان استیفای عدد در ازدواج است.
۶۹	گفتار اول: شروط چند همسری
۷۳	گفتار دوم: عدد چند همسری
۷۴	گفتار سوم: نکاح متعه
۷۷	مبحث دوم: ازدواج با زن مشرک
۸۰	مبحث سوم: جمع بین دو خواهر و جمع بین زوجه با دختر برادر و یا خواهر یا با عمه و خاله
۸۲	مبحث چهارم: زن شوهردار ذات البعل
۸۲	مبحث پنجم: نگه داشتن عده
۸۳	مبحث ششم: زن سه طلاقه
۸۴	مبحث هفتم: احرام
۸۶	فصل سوم: موارد مذکور در فقه شافعیه و حقوق ایران

- ۸۶ مبحث اول: موارد مذکور در فقه شافعیه
- ۸۶ گفتار اول: ازدواج با کنیز جاریه با وجود امکان و توانایی بر ازدواج با زن آزاده
- ۸۷ گفتار دوم: ازدواج با زن زناکار
- ۸۷ مبحث دوم: موارد مذکور در قانون مدنی ایران
- ۸۷ گفتار اول: زنی که نه بار طلاق داده شده است.
- ۸۸ گفتار دوم: حرمت ناشی از عمل شنیع
- ۸۸ گفتار سوم: زنا با زن شوهردار یا درعده رجعیه
- ۸۸ گفتار چهارم: خارجی بودن
- ۸۸ بند اول: ازدواج زن ایرانی با مرد خارجی
- ۸۸ بند دوم: ازدواج مرد ایرانی با زن خارجی
- ۸۹ نتیجه گیری
- ۹۱ پیشنهادات
- ۹۳ منابع
- ۹۳ اول: منابع فارسی
- ۹۳ الف: کتب
- ۹۴ ب: جزوات درسی
- ۹۵ پ: فرهنگها
- ۹۵ ت: مجموعه قوانین و مقررات
- ۹۵ دوم: منابع غیر فارسی
- ۹۵ الف: منابع عربی
- ۹۶ ب: منابع کردی